

İmtihana Tabisiniz Sultanım

Onsekiz bin âlemin efendisi, iki cihan serveri, Allahü teâlânın Habîbi, sevgili Peygamberimiz Muhammed Mustafâ'nın "Sallallahü aleyhi ve sellem" dokuzyüz sene önce haber verdiği mübârek fetih. "Şanlı emir"ın kumandanlığında, "Şanlı ordu" tarafından gerçekleştirilmişti. Bizans'ın kalesi düşmüş, kutsal Ayasofya'nın haçları indirilmişti. İkinci namazı vakti idi. Ordu saf olup, gece aldıkları abdestle ikinci namazını kılmaya niyet ettiler. Fâtihler babası Fâtih Sultan Mehmed Hân, Ayasofya da ilk namazı kıldırdı.

Fâtih Sultan Mehmed Hân, insanlara zulmedilmemesini, kılıç kaldırmayana, aman dileyene el kaldırılmamasını emretti. Hemen o günde, âdil Osmanlı kadıları ve âlicenap Osmanlı askerleri, fakir fukarayı tesbit ettiler. Kimse aç ve açıkta bırakılmadı. Yanlışlıkla öldürülen Cenevizlilere diyetleri verildi. Müslüman olsun, kâfir olsun, herkesin huzûr ve rahatı te'mîn edildi. Kocası ölmüş kadınlar, bekâr askerlerle evlendirildi. Herkes dîninde serbest bırakılıp, kimseye baskı yapılmadı. "Birleşmiş Milletler Evrensel Beyannâmesi"nin yayınlanmasından yüzyıllar önce, evrensel beyannamede bildirilenlerin daha a'lâsı, Osmanlı teb'asına tatbik edildi, İstanbul ta'mir ve îmar edildi. Anadolu ve Rumeli'den müslümanlar göçürölüp yerleştirildi. Molla Zeyrek, Hocâzâde, Alâeddîn Tûsî, Molla Abdülkerîm gibi âlimlerin her birine birer medrese verildi. Akşemseddîn hazretlerinin kerâmetleriyle, Resûl-i ekrem (aleyhisselâm) sancaktarı Ebâ Eyyûb el-Ensârî hazretlerinin kabri-i şerîfi bulunup, orada türbe, câmi ve medrese inşâ edildi.

Daha sonraları Fâtih Câmii ve Sahn-ı semân medreseleri yaptırıldı. Fâtih Câmii'nin Akdeniz ve Karadeniz cihetlerinde yapılan bu sekiz medresede, bugünkü ma'nâsıyla üniversite eğitimi verildi. Sahn-ı semân medreselerine talebe hazırlamak için, bugünkü liseler gibi "Tetimme" mektepleri inşâ edildi. Fâtih Câmii çevresinde büyük bir külliye meydana geldi. Çeşitli yerlerde vakıflar yapıp, masrafları karşılandı. Her birinde bir dersâne ve ondokuz oda bulunan sekiz medreseden ve tetimmelerden meydana gelen bu külliyenin bânisi Fâtih Sultan Mehmed Hân, müderrislerden rica edip, kendisi için de bir oda ayrılmasını istedi. Fakat müderrisler bu isteğe; "Siz külliyenin kurucususunuz, ama önce imtihana girin, dânişmend (asistan) olun, tercih ettiğiniz ilim şu'besinde tez yapın, eser verin, sonra müderrisliğe erişin, ancak böylelikle ilim ocağında makamınız olur" cevâbını verdiler. Sultan Mehmed Hân da onları kırmayıp, imtihana girdi. İmtihani kazandıktan sonra ona da bir oda verildi.

Kaynak: İslam Alimleri Ansiklopedisi